

T.C.
İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

BANKA GARANTİLERİ

Yüksek Lisans Tezi

FATMA HATİPOĞLU

DANIŞMAN : Dr. ÖZTİN AKGÜÇ

İstanbul - 1990

*Tezimin hazırlanmasında
değerli katkılarıyla yol gösteren
hocam Sayın Dr. Öztin AKGÜÇ'e
teşekkürlerimi sunuyorum.*

GİRİŞ

Günümüz ekonomilerinde, genel ekonomi politikaları çerçevesinde özellikle para politikasının vazgeçilmez unsurlarından biri haline gelmiş olan bankaları, modern iş hayatında ekonominin her safhasında çok çeşitli konularda uğraşan işletmeler olarak görmek-
teyiz.

Bankaların krediler konusundaki çalışma alanlarından birisi de gayri nakdi kredilerdir. Bu tür işlemlerde bankalar müşterilerine nakit olarak para kullandırmazlar. Bunun yerine herhangi bir konuda yetkili imzalarını taşıyan bir garanti diğer bir deyişle güvence verirler.

Teminat mektubu uygulamasında, banka düzenlediği bir garanti belgesi ile, kendi saygınlığını müşterinin kullanmasına izin vermekte, teminat mektubu ya da diğer bir deyişle garanti belgesini alan müşteri ise, işletme sermayesini nakit olarak kullanmak veya üçüncü kişilerden borç almak yerine, bankanın saygınlığını kullanarak büyük çapta iş yapma olanağına kavuşmaktadır.

Günümüzde teminat mektupları, gittikçe gelişmekte olan iş hayatının, ülkeleri hatta kıtaları aşan ticari ilişkilerin, kaçınılmaz bir parçası haline gelmiştir.

Yapılan bu çalışmada, garantilerin bankacılıktaki yeri ve Türk bankacılığında ulaştığı boyutlar gösterilmeye çalışılmıştır.

Beş bölümden oluşan bu çalışmanın ;

Birinci bölümünde teminat mektuplarının tanımı, içeriği ve yasal yönü üzerinde durulmuş, bankalarca verilen teminat mektupları ve diğer garantiler çeşitli yönleriyle açıklanmıştır.

İkinci bölümde teminat mektuplarında risk konusu işlenmiş, kontrgaranti kavramı açıklanarak, riski giderici önlemler üzerinde durulmuştur.

Üçüncü bölümde garantilerin banka işletmeciliği açısından yararları, sağladığı kazançlar anlatılmaya çalışılmıştır.

Dördüncü bölümde teminat mektupları ve verilen diğer garantiler ile ilgili Türkiye rakamları incelenmiş, çeşitli yönleriyle mukayeseler yapılmıştır.

Son bölüm olan ekler bölümünde ise bankalarca verilen belli başlı teminat mektubu örnekleri sunulmuştur.

İÇİNDEKİLER

I. BÖLÜM	TEMİNAT MEKTUPLARI	<u>Sayfa No</u>
1. 1. Tanımı		2
1. 2. Teminat Mektuplarının Önemi Ve İktisadi Rolü		2
1.2.1. Muhatap Açısından		2
1.2.2. Firmalar Açısından		2
1. 3. Teminat Mektubunda Taraflar		3
1. 4. Teminat Mektuplarının Yasal Yönü		5
1. 5. 3182 Sayılı Bankalar Kanunu İle Getirilen Sınırlamalar		6
1. 6. 2886 Sayılı Devlet İhale Yasası İle İlgili Hükümler		8
1. 7. 506 Sayılı Sosyal Sigortalar Yasası İle İlgili Hükümler		9
1. 8. Teminat Mektuplarında Zamanaşımı		10
1. 9. Teminat Mektuplarının Tazmini		11
1.10. Teminat Mektuplarının Çeşitli Yönlerden Ayrımı		12
1.10.1. Şekillerine Göre Teminat Mektubu Türleri		12
1.10.1.1. Geçici Teminat Mektupları		12
1.10.1.2. Kesin Teminat Mektupları		12
1.10.1.3. Avans Teminat Mektupları		13
1.10.1.4. Serbest Konulu Teminat Mektupları		13
1.10.2. Sürelerine Göre Teminat Mektubu Türleri		14
1.10.2.1. Süresiz Teminat Mektupları		14
1.10.2.2. Süreli Teminat Mektupları		14
1.10.3. Limitlerine Göre Teminat Mektubu Türleri		15
1.10.3.1. Limit İçi Teminat Mektupları		15

1.10.3.2. Limit Dışı Teminat Mektupları	15
1.10.4. Güvencesine Göre Teminat Mektubu Türleri	16
1.10.4.1. Şahsi Teminat Karşılığı Verilen Teminat Mektupları	16
1.10.4.2. Maddi Teminat Karşılığı Verilen Teminat Mektupları	16
1.10.4.3. Yabancı Banka Kontrgarantisi Karşılığı Verilen Teminat Mektupları	16
1.10.5. Düzenlenen Para Cinsine Göre Teminat Mektupları	17
1.10.5.1. Ulusal Para Birimine Göre Düzenlenen Teminat Mektupları	17
1.10.5.2. Yabancı Para Birimine Göre Düzenlenen Teminat Mektupları	17
1.10.6. Döviz Teminat Mektupları (Harici Garantiler)	17
1.10.6.1. Yurt Dışı Müteahhitlik Sektörüne Verilen Dövizli Teminat Mektupları	17
1.10.6.2. Prefinansmanlara Verilen Garantiler	18
1.10.6.3. Kabul Aval Kredisi	18
1.10.6.4. Teyit Kredisi	18
1.10.6.5. Akreditif Taahhütleri	18
1.10.6.6. Dış Kredilerle İlgili Garantiler (Credit Facility Guarantee)	19
1.10.6.7. Alınan Paranın Ödenme Garantisi (Retention Money Guarantee)	19
1.10.6.8. Gümrük Teminat Mektubu (Customs Guarantee)	19
1.10.6.9. Bail Bond	19
1.10.7. Konsorsiyum Oluşturulması Yoluyla Teminat Mektubu Düzenlenmesi	19
1.10.8. Stand - by Akreditif Şeklindeki Garantiler	20

I. BÖLÜM
TEMİNAT MEKTUPLARI

1.1. Tanımı

Bir gayri nakdi kredi türü olan teminat mektuplarını, bankaların yurt içinde veya yurt dışında bulunan gerçek ve tüzel kişiler lehine bir malın teslimi, bir işin yapılması veya bir borcun ödenmesi ve benzeri konularda muhatap kuruluşlara hitaben verdikleri ve söz konusu yüklenimin yerine getirilmemesi durumunda mektup meblağının kayıtsız şartsız ödenmesi taahhüdünü içeren "GARANTİ BELGELERİ" olarak tanımlamak mümkündür. (1)

Banka teminat mektupları, iş yüklenicilerine nakitlerini bağlamaksızın iş yapabilme olanağını tanıırken, iş yaptıracak kuruluş ve kişilere de, yaptıracakları işlerde banka güvencesi sağlamış olur. Teminat mektubu herhangi bir konuda iş yaptırmak isteyen kişi ya da kuruluş ile bu işi üstlenmek isteyen kişi ya da kuruluş arasına Banka Güvencesi sokan bir Bankacılık hizmetidir.

1.2. Teminat Mektuplarının Önemi Ve İktisadi Rolü

Muhatap Açısından :

Teminat mektupları ekonomik alanda önemli rol oynamaktadır. Çünkü işi yaptıracak olan gerçek ve tüzel kişiler, kendileri tarafından tanınmayan birçok şahıs ve firmalar ile karşılaşmak durumundadır. Muteber bir bankanın teminat mektubu getiren bu kişiler arasından en uygun şartları teklif edeni seçerek, işi en güvenli olana vermek imkânını bulurlar.

Firmalar Açısından :

Firmalar da, kendilerini tanımayan şahıslar, resmi ve özel kuruluşlarda bir banka teminatı getirmek suretiyle geniş ölçüde iş yapma olanağı elde eder. Dolayısıyla bankaların verdikleri teminat mektupları ile iş hayatında sürat ve emniyet sağlanır.

Banka teminat mektuplarının gün geçtikçe önem kazandığı ve uygulamada çok aranan bir teminat türü olduğu görülmektedir.

(1) İş ticaretle ilgili Teminat Mektupları ve Garantiler. T.İş Bankası Eğitim Müdürlüğü, Eğitim Yayınları S.1.

1.3.Teminat Mektubunda Taraflar

Lehdar (Amir, kontrgaran) : Banka tarafından yapacağı iş garanti edilen , bankanın müşterisi ve aynı zamanda borçlusudur. Üstlendiği işi yapmaması durumunda bankaya karşı bankanın ödeyeceği para kadar sorumludur (2).

Lehdar, doğması muhtemel borç - alacak ilişkisinde taraflardan biri değildir. Riskin ortaya çıkması halinde teminat mektubunun borçlusu banka, alacaklısı ise muhatap daire olacaktır.

Muhatap: Teminat mektubu güvencesiyle iş yaptıran kendisini garanti altına alan taraftır. Resmi veya özel kuruluş olabilir.

Lehdarın teminat mektubundaki taahhüdünü yerine getirmemesi durumunda mektup tutarını bankadan talep eder.

Banka : Teminat mektubunu düzenleyerek, garanti veren taraftır. Ancak teminat mektubunu salt bankanın vereceği şeklinde yasal bir sınırlama yoktur. Banka dışındaki gerçek ve tüzel kişiler de teminat mektubu düzenleyebilirler.

Banka düzenlediği teminat mektubu ile garanti veren taraf durumunda olduğuna göre, teminat mektubunda taahhüt edilen fiilin yerine getirilmemesi halinde garanti ettiği parayı muhataba öder, fakat daha sonra müşterisine rücu ederek ödediği bu parayı tahsil etmeye çalışır.

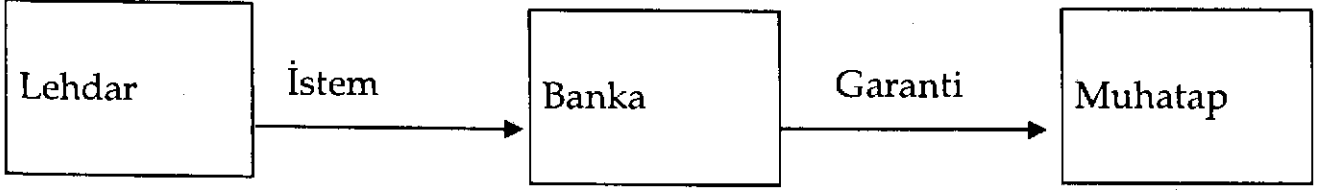
Teminat mektubu düzenlenmesini talep eden tarafa biz "lehdar", işi yaptırması dolayısıyla kendisine hitaben teminat mektubu düzenlenene "muhatap" derken, uluslararası uygulamada bu taraflar sırası ile amir/principal ve lehdar/beneficiary olarak adlandırılmaktadır.

Teminat mektuplarının düzenlenmesindeki akış şöyledir (3):

- a) Lehdar'ın istemiyle, banka tarafından direkt olarak muhataba düzenlenir.
 - * Türkiye'deki uygulamada, bankaların düzenledikleri teminat mektuplarının muhatap adına düzenlenmesi ve teslimi.
 - * Yurtdışı uygulamasında, yurt dışındaki bir bankanın düzenlediği garantinin direkt olarak Türkiye'deki özel veya tüzel kişiye gönderilmesi.

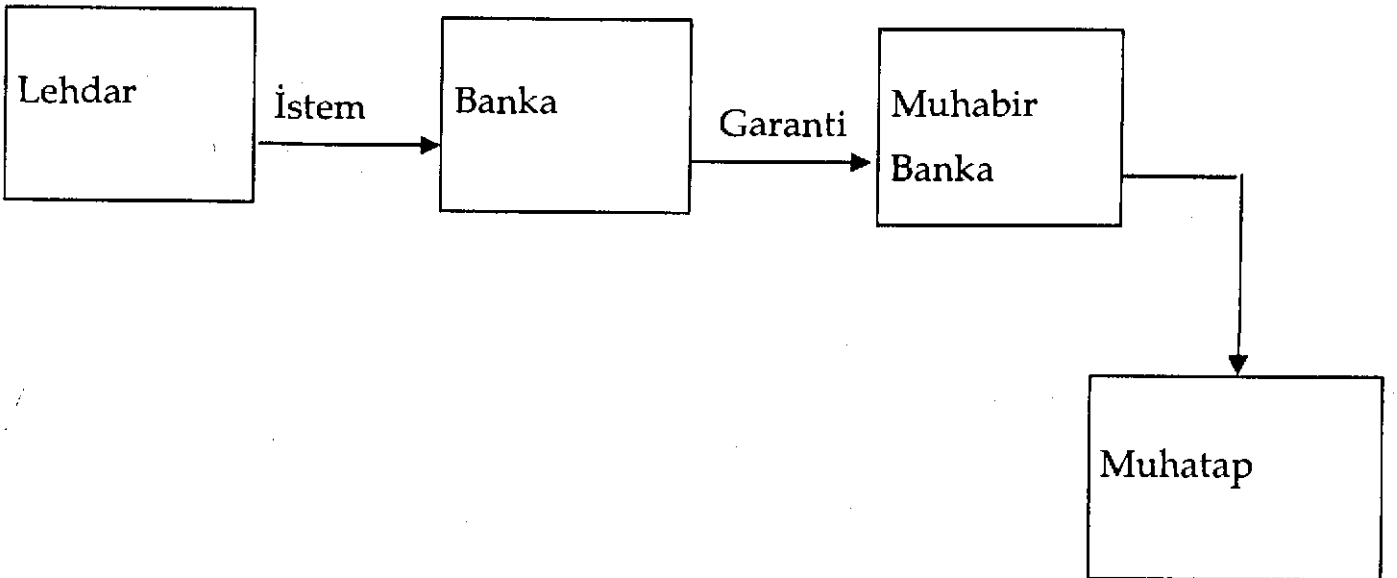
(2) Doç.Dr.Belkıs Seval, Kredilendirme Süreci ve Kredi Yönetimi, İstanbul, 1990, S.92.

(3) Ali Taşpolat, Banka Garantileri, İstanbul - 1989. S.13.

b) Lehdar'ın istemiyle, banka tarafından bir muhabir banka aracılığıyla indirekt olarak muhataba verilebilir.

- * Türkiye'deki uygulamada, yurt dışında iş alan müteahhitler lehine yurt içindeki bir bankanın, yurt dışındaki bir bankaya harici garanti vermesi ve muhatap daire için yerel teminat mektubu düzenlenmesini istemeleri,
- * Yurt dışı uygulamasında, Türkiye'deki bir ihaleye girmek amacıyla bir yabancı bankadan Türkiye'deki bir banka teminat mektubu düzenlenmesi için gönderilen garantiler.

1.4. Teminat Mektuplarının Yasal Yönü

Teminat mektuplarının tümünde yer alan "Protesto keşidesinde hüküm istihsaline ve borçlunun rızasını almaya gerek kalmaksızın" ibaresi, 1969 yılında Yargıtay İçtihadı Birleştirme Kararı ile (Resmî Gazete / 3.Ekim.1969 / Sayı 13317), Borçlar Kanunu 110. maddesinde yer alan "üçüncü şahsın fiilini taahhüt" niteliğinde bulunmuş ve bu mektupların "Garanti Akdinin" konusunu oluşturduğu fikri kabul edilmiştir.

Garanti akdi, garanti vereni "Asli Borç" altına sokan bir akittir. Teminat mektubu uygulamasında garanti veren bankadır ve lehdarın borcunu ifa etmemesi halinde bu borcu tazmin etme keyfiyetini üstlenmiştir.

Banka Teminat mektubuna koyduğu "protesto keşidesine, hüküm istihsaline ve borçlunun rızasını almaya gerek kalmaksızın" ibaresi ile muhatap için belli bir rizikoyu garanti etmektedir.

Garanti edilen riziko, muhatabın verdiği avansın lehdar tarafından iade edilmemesi, ihale üzerinde kalan lehdarın sözleşmeyi imza etmemesi veya lehdarın mektupta belirtilen herhangi bir taahhüdünü yerine getirmemesi olarak ortaya çıkabilir.

Riziko doğduğunda, kendisine hitaben teminat mektubu düzenlenen taraf yani muhatap, verilen mektupta belirtilen azami garanti tutarına kadar bankadan tazmin istemeye hak kazanmaktadır.

Muhataptan geçerli bir tazmin talebi alan banka rizikonun doğup doğmadığı doğrultusunda herhangi bir araştırmaya girmeden mektup tutarını muhataba ödeyecektir.(4).

Teminat mektuplarının garanti akdi olarak kabul edilmesinden dolayı bankanın garanti veren taraf olarak lehdara rücu hakkı yoktur. Bankalar lehdara rücu etmek istiyorlarsa kontrgarantiye mutlaka lehdarın da imzasını alarak onu kredili müşterisi yapmaları gerekir.(5).

(4) Teminat Mektupları, İktisat Bankası Eğitim Yayınları, S.7.

(5) Bankacılar İçin Kredi Bilgisi, Teminat Mektupları, Pamukbank, S.6.

1.5. 3182 Sayılı Bankalar Yasası İle Getirilen Sınırlamalar

Bilindiği gibi bankalarca verilen garantiler bir gayrınakdi kredi türüdür. 3182 sayılı Bankalar Yasası ile bankaların verebilecekleri gayrınakdi krediler konusunda bazı sınırlamalar getirilmiştir.

Yasanın 38. maddesi 1/a fıkrasına göre;

"Bir bankanın vereceği krediler ve satın alacağı tahvil ve benzeri menkul kıymetlerin tutarı ile teminat mektupları, kefaletler,aval, ciro ve kabuller gibi gayrınakdi kredilerin toplamı özkaynaklarının yirmi katını aşamaz."

Özkaynakların yirmi katı nispetinde kredinin hesabında bankalarca verilen gayrınakdi krediler % 40 oranında hesaba katılır. Örneğin, toplam teminat mektubu kredisi 100 milyar TL ise, bu miktar hesaplamada 40 milyar TL olarak dikkate alınacaktır.

Yine 38. maddenin 2/a fıkrasına göre;

"Bir banka gerçek ya da tüzel kişiye nakit, mal, kefalet ve teminat şekil ve mahiyetinde veya herhangi bir şekil ve suretle kendi öz kaynaklarının toplamının % 10'undan fazla kredi veremez, kefaletlerini kabul edemez veya tahvil ve benzeri menkul kıymetlerini satın alamaz."

Gayrınakdi krediler % 40 nispetinde gözönünde tutulduğunda, bir bankanın bir gerçek veya tüzel kişiye teminat mektubu kredisi açması halinde, kredi sınırı bankanın özkaynakları toplamının % 10'u değil, fakat % 25'i olacaktır.

Aynı maddenin (b) ve (c) fıkralarına göre yukarıda sözü edilen % 10 oranı,

* Kalkınma planı yıllık programlarında belirtilen sektörlerdeki işlerde ve ihracatta kullanmak üzere açılan ve fiilen bu işlerde kullanılan kredilerde % 25'e

* Bir büyük kredi de % 75'e çıkabilir.

38. maddenin 4. fıkrasında;

"Gayrinakdi krediler bu maddenin uygulamasında % 40 oranından azara alınır. Bu oran her bankanın riskin en az % 15'ini üstlenmesi ve katılan banka sayısının 3'ten az olmaması şartı ile konsorsiyum suretiyle verilecek teminat mektuplarında % 20'sidir, Yıllık programlarda gösterilen büyük kamu ihaleleri için verilecek teminat mektuplarında bu oranlar Bakanlıktan izin alınmak kaydı ile yarı yarıya dikkate alınır"

şeklindeki ifade ile konsorsiyum oluşturulması suretiyle verilecek teminat mektupları teşvik edilmiştir.

5. fıkranın (i) bendine göre;

"Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası'nın önerisi üzerine Bakanlıkça kabul edilebilecek yabancı banka ve kredi kuruluşlarının bu bakanlıkça belirlenecek limitler içindeki kontrgarantilerine dayanılarak verilen teminat mektupları ve kefaletler 38. maddede belirlenen sınırlamalar dışındadır."

Başbakanlık Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığı'nın 16.Aralık.1985 günü Türkiye Bankalar Birliği Genel Sekreterliği'ne gönderdiği yazının (i) bendinde sözü edilen banka ve kredi kuruluşlarının listesi yer almaktadır. Listedeki banka ve kredi kuruluşlarının kontrgarantilerine dayanılarak verilecek teminat mektuplarının 38. maddede belirlenen kredi sınırlamalarından istisna edilmeleri;

- a) Bir gerçek veya tüzel kişi lehine verilen teminat mektubu tutarının, mektubu veren bankanın özkaynaklarının % 75'ini geçmemesine,
- b) Aynı yabancı banka ve benzeri kredi kuruluşunun kontrgarantisine dayanılarak verilen teminat mektuplarının toplamının da yine yurt içindeki bankanın özkaynaklarının iki katını aşmamasına bağlıdır.

Bankalar kanununun 44. maddesinin son fıkrasına göre;

"Krediler, yabancı banka ve benzeri kredi kurumlarının mukabil kefaleti ile verilen teminat mektupları ve Bakanlıkça belirlenecek esas

ve şartlar dahilinde yurtdışı müteahhitlik hizmetleri için yurtdışına verilen teminat mektupları hariç olmak üzere, ancak adına açılan kişilere kullandırılabilir."

Kural olarak mutlaka teminat mektubunda lehdar olarak gözüken kişi lehine teminat mektubu kredisi açılması ve krediyi alanın kontrgarantiyi amir sıfatıyla imzalaması gerekmektedir. Anılan hüküm, kredilerin ancak adına açıldığı kişilerce kullandırılabilmesine yani bir bankaca kredi açılan gerçek ve tüzel kişiler aracılığı ile üçüncü kişilere kredi sağlanmasını önlemeye yöneliktir.(6)

1.6. 2886 Sayılı Devlet İhale Yasası İle İlgili Hükümler

10.9.1983 tarih ve 18161 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanarak yürürlüğe giren Devlet İhale Yasası, genel bütçeye dahil dairelerle katma bütçeli idarelerin, özel idare ve belediyelerin alım, satım, yapım, kira, trampa, mülkiyetin gayri ayni hak tesisi ve taşıma işlerinin yürütülmesinde izlenecek kuralları belirler.

2886 sayılı Devlet İhale Yasasında yer alan 27. madde şöyledir :

"Bankaların bu kanun kapsamındaki işler için verecekleri geçici, kesin ve avans teminat mektuplarının, sermaye ve yedek akçelerinin durumlarına göre miktar ve kapsamlarını ve şeklini tespiti Maliye Bakanlığı yetkilidir. Kanun, kararname, tüzük ve yönetmeliklere aykırı olarak düzenlenmiş banka teminat mektupları kabul edilemez. Üzerinde suç unsuru tespit edilen teminat mektupları gerekli kovuşturma yapılabilmesi için Maliye Bakanlığı'na intikal ettirilir. Her teminat mektubunda daha önce ilgili banka şubesinde verilen teminat mektupları toplamı ile aynı şubenin limitlerinin de gösterilmesi zorunludur. Yabancı bankaların ve benzeri kredi kurumlarının kontrgarantilerine dayanarak bankaların verecekleri teminat mektupları, yukarıdaki miktarlara dahil değildir."

Sözkonusu 27. madde ile bankaların resmi daire limitleri düzenlenmiştir. Bankaların adı geçen kanun kapsamındaki işler için resmi dairelere hitaben verecekleri teminat mektuplarının en yüksek miktarını gösteren bu rakama "Resmi Daireler Teminat Mektubu Limiti" veya kısaca "Resmi Limit" denir.

(6) Osman Oy, Bankacılık Uygulamasında Teminat ve Kefalet Mektupları, S.41.

Teminat mektubu düzenlemeye yetkili kılınmış veya teminat mektubu kabul edilen bankalar arasında alınmış bulunan bankaların teminat mektubu limitleri Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığı'nca tespit edilir.

Bankalar teminat mektubu limit taleplerini yılda iki kez, Nisan - Mayıs ve Ekim - Kasım ayları içinde yaparlar. Bu süreler dışındaki talepler kabul edilmez.

Kendileri için belirlenen limitleri aşan bankaların teminat mektubu verme yetkisi kaldırılır ve üç yıl süre ile teminat mektupları kabul edilecek bankalar listesinden çıkarılır.

1.7. 506 Sayılı Sosyal Sigortalar Yasası İle İlgili Hükümler:

Lehdarın Sosyal Sigortalar Kurumu'na olan prim ve gecikme zamlarından doğan borçları da teminat mektubu garantisi kapsamı içine alınmıştır. Ayrıca prim borçlarının yanısıra ücret ve ücret sayılan ödemelerden yapılan yasal vergi kesintilerinin de ödenmesi halinde teminattan tahsil edilmesi sözkonusudur.

Bankalarca verilen teminat mektubunun lehdarın prim ve gecikme zamlarından olan borçlarını da kapsaması, aşağıda belirtilen koşulların tümünün varlığı halinde mümkün olmaktadır:

- * Teminat mektubu muhatabının devlete, il ve belediyelere ait her çeşit teşekkül ve müesseseler, kanuni müesseseleri ve özel kanunlara kurulan bir teşekkül olması
- * Teminat mektuplarının ihale yoluyla yaptırılan bir işle ilgili bulunması
- * Müteahhidin, teminat mektubu ile garanti edilen işle ilgili olarak işçi çalıştırması
- * Sosyal Sigortalar Kurumu'na karşı prim ve gecikme zammı borçlarının bu işle ilgili olması.

506 sayılı Sosyal Sigortalar Kurumu'nun 83. maddesine göre, müteahhit Sosyal Sigortalar Kurumu ile ilişiksiz belgesi getirmediği teminat mektubu iade edilemez. Ancak bu durum, müteahhidin gereksiz yere bankaya komisyon ve gider vergisi ödemesine neden olacaktır. Eğer banka, müteahhidin prim ve gecikme zamlarını kapsayan bir teminat mektubunu Sosyal Sigortalar Kurumu'na hitaben verecek olursa, Kurumun düzenleyeceği bir belge üzerine muhatap idare teminat mektubunu geri verecektir. (7).

83. maddede yer almamakla birlikte diğerk bir olanak da müteahhidin Sosyal Sigortalar Kurumu'na karşı bu işten doğan prim ve gecikme zamlarını belgelemesi üzerine alacağı kalmamış olan muhatap idarenin bir yazı yazarak, bankanın sorumluluğunu belgedeki miktarla sınırlaması ve bunun üzerindeki miktar için serbest bırakmasıdır.(8)

Sosyal Sigortalar Kurumu'nun prim ve gecikme zamlarını karşılamak üzere, teminat mektubu veren bankaya doğrudan başvurma hakkı yoktur. Kurumun talebi üzerine muhatap idarenin bankaya yazılı tazmin talebinde bulunması gerekir. Aksi halde muhatap idare yükümlülüğünü yerine getirmemiş olur.(9).

Sosyal Sigortalar Kurumu'na karşı sorumlu olan ihale makamıdır. İhale makamı sigorta ile ilişiksiz belgesi getirilmeden teminat mektubunu bankaya iade ederse kurumun bu nedenle doğacak zararından sorumlu olur.(10).

1.8. Teminat Mektuplarında Zamanaşımı

Teminat mektupları bir garanti sözleşmesi niteliğinde olup, bu sözleşme türü özel olarak da yasalarca düzenlendiğinden, zamanaşımı açısından gerek teminat mektupları ve gerekse garanti akitleri Borçlar Kanununun genel hükümlerine tabidir.

Buna göre zamanaşımı süresi 10 yıldır. (Bak. Md. 125) 10 yıllık sürede banka sorumluluğunun devamı için, Yargıtay garanti edilen fiilden doğan zararın vade içerisinde doğmuş olmasını yeterli görmektedir.

Muhatap bu 10 yıl içerisinde istediği an tazmin talebinde bulunabilmektedir. Burada muhataba düşen görev, garanti edilen fiilden doğan zararın vade içerisinde meydana geldiğini yazılı olarak kanıtlamaktır.

(8) Prof. Dr. Seza Reisoğlu, Teminat Mektubu ve Kontrgarantiler, S. 63.

(9) Mustafa Çelebi, Sosyal Sigortalar Kanunu Şerhi, Ankara, 1977, S.66.

(10)Osman Oy, Bankacılık Uygulamasında Teminat ve Kefalet Mektupları, S.46.

1.9. Teminat mektuplarının Tazmini

Banka teminat mektubu vermekle, ilk yazılı talepte derhal ve gecikmeksizin ödeme taahhüdünde bulunduğundan, garanti edilen rizikonun doğup doğmadığını incelemeksizin muhatabın beyanını yeterli görerek, ödemede bulunacaktır.

Rizikonun gerçekleşmesinde bizzat muhatabın kusurunun olması halinde bile, banka yine talep halinde, riskin doğup doğmadığını araştırmaksızın mektup bedelini öder. (Yargıtay Genel Kurulu'nun 26.1.1974 Esas 1977/1.582, 73 sayılı kararı). Mektup bedelini ödeyen banka, kontrgaranti bazında lehdara rücu edecektir.

Rizikonun gerçekleşmesinde muhatabın kendisinin kusurlu olması halinde, kontrgaran (lehdar)'ın yapacağı iş, mektubu haksız olarak tazmin ettiren muhataba karşı sebepsiz zenginleşme davası açmaktır. Uygulamada bu durumlarda en çok başvurulanan yol, mahkemenin alınan ihtiyati tedbir kararının bankaya tebliği ile teminat mektubunun ödenmesinin önlenmesidir.

Lehdar, mahkemece ihtiyati tedbir kararının alınmasından sonra 10 gün içinde dava açmak zorundadır. Aksi halde ihtiyati tedbir kararı kalkar ve banka teminat mektubu tazmin eder.

İhtiyati tedbir kararı bildirilen banka, tedbirin kaldırıldığı aynı şekilde kendisine bildirilmedikçe ödemede bulunamaz.

Muhatap tarafından yapılan tazmin talebi yazılı olmalı ve lehdarın teminat mektubu ile garanti edilen yükümlülüğü yerine getirmediği açıkça belirtilmelidir. Yoksa, salt "teminat mektubunu tazmin ediniz", "teminat mektubu irad kaydedilmiştir" şeklindeki yazılı beyanlar yeterli değildir.(11).

Tazmin talebi sırasında teminat mektubunun bankaya ibraz edilip edilmemesi önem taşımaz.

Banka, kendisine teminat mektubu iade edilmeden de muhataba ödemede bulunursa, ödediği miktar kadar sorumluluğu son bulacaktır. "Teminat mektubunun muhatabın elinde kalması banka için bir risk teşkil etmez."(12)

(11) Prof. Dr. Seza Reisoğlu, Teminat Mektubu ve Kontrgarantiler. S.68.

(12) Osman Oy, Bankacılık Uygulamasında Teminat Ve Kefalet Mektupları. S.50.

1.10.Teminat Mektuplarının Çeşitli Yönlerden Ayırımı

1.10.1. Şekillerine Göre Teminat Mektubu Türleri :

1.10.1.1.Geçici Teminat Mektupları

İhaleye katılmak için ihale makamına hitaben verilen, lehdarın iş üzerinde kaldığı takdirde kesin teminat mektubu vereceğini, ihale ile ilgili sözleşmeyi imzalayacağını garanti eden mektuplardır. Lehdar ihaleyi kazandığında kesin teminat mektubu vermezse banka geçici teminat mektubu tutarını muhataba öder.

2886 sayılı Devlet İhale Kanununun 25. maddesine göre geçici teminat mektupları, işin tahmin edilen bedelinin % 3'ünden az olmamak üzere düzenlenir.

Müteahhit sonucun bildirilmesini (mektubun postaya verilmesini takip eden 7 gün tebliğ tarihi sayılır.) izleyen 15 gün içinde

- * İhale bedeli üzerinden hesaplanan % 6 oranındaki kesin teminatı,
- * Noterlikçe tescil edilmiş sözleşmeyi ihale merciine vermek zorundadır.

1.10.1.2. Kesin Teminat Mektubu

Geçici teminat yatırarak ihaleyi kazanan müteahhitten sözleşme yapıldıktan sonra taahhüdün sözleşme ve şartname koşullarına uygun olarak yerine getirilmesini sağlamak amacıyla kesin teminat istenir.

Banka tarafından verilen bu tür teminata "Kesin Teminat Mektubu" denir.

2886 sayılı yasaya göre kesin teminat mektubu tutarı ihale bedelinin % 6'sı kadardır.

Lehdar sözleşmeyi imzaladıktan sonra yükümlülüğünü yerine getirmez veya kısmen yerine getirirse banka ilk yazılı talepte teminat mektubu tutarını muhataba öder.

Taahhüdün sözleşme ve şartname usullerine uygun olarak yerine getirildiğinin, müteahhidin bu borçtan dolayı idareye herhangi bir borcunun olmadığına tespiti ve Sosyal Sigortalar Kurumu'ndan ilişiksiz belgesinin getirilmesi halinde teminat mektubu iade edilir.

Müteahhidin bu iş nedeniyle İdareye ve Sosyal Sigortalar Kurumu'na olan

borçları ile ücret ve ücret sayılan ödemelerden yapılan kanuni vergi kesintilerinin ödenmemesi halinde teminat paraya çevrilir, borçlarını karşılayan kısmı alıkona-
rak geri kalan miktar müteahhide geri verilir.

1.10.1.3. Avans Teminat Mektupları

İhale edilen bazı işler, müteahhitlerce masraflı bir hazırlık devresini zorunlu kılabilir. Bu gibi hallerde, ihaleyi yapan daire, ilerde istihkakına mahsup edilmek üzere müteahhide peşin ödemede bulunur.

Bu mektupla banka, taahhüdün yerine getirilmediği ve müteahhit tarafından alınan avansın istihkaktan mahsup edilmediği hallerde, muhatabın ilk isteği üzerine belirli bir meblağı ödemeyi taahhüt eder.

Avans teminat mektuplarının diğer mektup türlerine göre daha riskli olduğu kabul edilmektedir.

1.10.1.4. Serbest Konulu Teminat Mektupları

2886 sayılı Devlet İhale Kanununda belirtilmeyen tüm gerçek ve tüzel kişilere hitaben ve/veya ilgili kanun kapsamına girmeyen işleri garanti etmek üzere verilirler.

Bu tür mektuplar, genellikle acentelik ve bayilik veren kuruluşlarca istenir. Ayrıca,

* Resmi Daire ve kuruluşlara 2886 sayılı kanun kapsamına girmeyen işler için limit dışı olarak,

* Mahkemelere

* Vergi Dairelerine

* İcra memurluklarına

* Petrol Dairesi'ne ve petrol şirketlerine

* Gümrüklere

ve değişik işler için çeşitli kişilere verilebilir.

1.10.2. Sürelerine Göre Teminat Mektubu Türleri

1.10.2.1. Süresiz Teminat Mektupları

Üzerinde belli bir geçerlilik süresi taşımayan teminat mektuplarıdır.

Bu mektuplarda zamanaşımı süresi 10 yıldır. Bu süre taraflarca öngörülen işin bitim tarihinden başlar.

Bankalar vadesiz teminat mektubu düzenlerken alacakları kontrgarantinin de süresiz veya sürenin sonunda tekrar yenilenebilir olmasına dikkat etmelidirler.

2886 sayılı Devlet İhale Yasası kapsamındaki işler için verilen teminat mektuplarının bu türden düzenlenmesi zorunludur.

1.10.2.2. Süreli Teminat Mektupları

Yürürlük süresi belli olan, dolayısıyla belli bir vade taşıyan teminat mektuplarıdır. Banka bu süre içerisinde kendisine yazılı olarak müracaat halinde mektupta garanti edilen meblağı muhataba öder.

10.7.1981 tarihli Resmi Gazete'de yayınlanan ve Borçlar Kanunu'nun 110. maddesine eklenen

"Muayyen bir müddet için yapılan taahhütlerde müddetin bitimine kadar taahhüt edene yazılı olarak başvurulmaması halinde taahhüdün hükümsüz olacağına dair sözleşme muteberdir." şeklindeki fıkra ile bankaların bu tür teminat mektubu verdiklerinde ne kadar süre ile sorumlu olacakları açıklanmıştır.

Buna göre muhatap, mektubun süresi içerisinde yazılı tazmin talebinde bulunmadıkça, teminat mektubu süre sonunda geçersiz olacaktır. Bu durumda banka teminat mektubunu kendiliğinden iptal edebilir.

Sadece vade kaydı taşıyan, örneğin "İşbu teminat mektubu.....tarihine kadar geçerlidir." şeklindeki teminat mektuplarında banka, riskin vade içerisinde doğduğunun kanıtlanması halinde riskin doğduğu tarihten başlayarak 10 yıl süre ile sorumludur. Bu tarihin tespit edilmemesi halinde bankanın sorumluluğu vade bitiminden itibaren 10 yıldır.

Vade tarihi mutlaka o güne kadar yazılı başvuru şartına bağlanan, örneğin "İşbu teminat mektubu.....tarihine kadar geçerlidir. En geç bu tarihe kadar yazılı ödeme talebinde bulunulmadığı takdirde teminat mektubu geçersiz kala -

caktır." şeklindeki teminat mektuplarında ise bankanın sorumluluğu süre sonunda biter.

1.10.3. Limitlerine Göre Teminat Mektubu Türleri :

1.10.3.1. Limit İçi Teminat Mektupları

Bankaların 2886 sayılı Devlet İhale Yasası kapsamına giren işler için Resmi Dairelere (Genel bütçeye dahil daireler, katma bütçeli daireler, özel idare ve belediyeler) hitaben verdikleri teminat mektuplarında bir limit söz konusudur. Bankalar, ilgili Bakanlık ve Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığı'na her banka için ayrı ayrı saptanan bu limitler üzerinde teminat mektubu veremezler.

Genel Müdürlük ihtiyat fonu resmi daire limitlerini dolduran şubelerin gereksinimlerini karşılamak üzere kurulmuştur. Şubeler, limitlerinin yetersiz kalması halinde bu fondan yararlanır.

1.10.3.2. Limit Dışı Teminat Mektupları

2886 sayılı Devlet İhale Yasası kapsamı dışında kalan işler için, aşağıda belirtilen işlemler için limit dışı teminat mektubu düzenlenir :

- * Maliye Bakanlığı'na kontrgarantisi kabul edilecek yabancı bankalar ile benzeri kredi kuruluşlarının kontrgarantileri karşılığında düzenlenen teminat mektupları,
- * İcra erteleme, ihtiyati tedbir, ihtiyati haciz kanunlarında mahkemelere ve rilmek üzere düzenlenen teminat mektupları,
- * Vergi ve ceza tahakkuklarının ertelenmesi için gümrük idarelerine hitaben düzenlenen teminat mektupları,
- * Veresiye satışlarda Tekel İdareleri'ne hitaben düzenlenen teminat mektupları,
- * Geçici ithal yolu ile ithal edilen varil ve çuval gibi maddelerin gümrük vergileri ile ilgili olarak gümrük idarelerine verilen teminat mektupları,
- * Genel, katma ve özel bütçeli daire ve kuruluşların ve bunlara bağlı döner

sermayeli kuruluşların özel yasalarındaki hükümlere göre bilançolarında gösterilmesi gereken ticari nitelikteki işler için düzenlenen teminat mektupları,

- * Her ne iş için olursa olsun (2886 sayılı yasa kapsamı dışında kalan) diğer gerçek ve tüzel kişilere verilecek teminat mektupları,
- * Nato ortak altyapı programları çerçevesinde ülkemizde yapılacak işler için verilecek teminat mektupları.

1.10.4. Güvencesine Göre Teminat Mektubu Türleri

Teminat mektuplarını, karşılığında alınan güvencesine göre aşağıdaki şekilde sınıflandırmak mümkündür.

1.10.4.1. Şahsi Teminat Karşılığı Verilen Teminat Mektupları

- i). Açık kredi şeklinde verilen tek imzalı teminat mektupları
- ii). Kefalet karşılığı verilen teminat mektupları

1.10.4.2. Maddi Teminat Karşılığı Verilen Teminat Mektupları

- i). Nakit karşılığı verilen teminat mektupları
- ii). Menkul rehni karşılığı verilen teminat mektupları
- iii). Gayrimenkul rehni karşılığı verilen teminat mektupları

1.10.4.3. Yabancı Bankaların Kontrgarantisi Karşılığı Verilen Teminat Mektupları

1.10.5. Düzenlenen Para Cinsine Göre Teminat Mektupları

1.10.5.1. Ulusal Para Cinsine Göre Düzenlenen Teminat Mektupları

Yurt içindeki bankalar ve kredi kurumları tarafından Türkiye'deki muhataplara hitaben düzenlenen teminat mektupları ile yabancı bankalardan alınacak kontrgarantilere istinaden Türkiye'deki muhataplara verilecek teminat mektuplarının -uluslararası ihalelerle ilgili işler ve bu işlerle ilgili Türkiye içerisinde yapılacak alımlar ve kiralamalar hariç- Türk Lirası üzerinden düzenlenmeleri gerekir.

Fakat bazı yabancı para kontrgarantilerinde, verilecek teminat mektubu meblağının yabancı para üzerinden ifade edilmesinin istendiği görülmektedir. Bu durumda yabancı para, meblağ olarak teminat mektubuna aynen yazılabilir. Ancak tazmin halinde karşılığı Türk Lira'larının -tazmin tarihindeki cari alış kuru üzerinden- ödeneceğine ilişkin bir kayıt konulur.

1.10.5.2. Yabancı Para Birimine Göre Düzenlenen Teminat Mektupları

Döviz teminat mektupları, Türkiye'de yerleşik gerçek veya tüzel kişilerin yurt dışındaki ihalelere katılabilmeleri, ihaleyi kazandıkları takdirde, ihale sonucunda imzaladıkları kontratta yer alan taahhütlerini yerine getirebileceklerini, ihracatı, taşımayı, inşaatı ve benzeri yapacaklarını, yapamadıkları takdirde, sorumlu olacaklarını belirten ve yurt dışındaki bir bankaya verilen belgelerdir.(13)

Bu tür teminat mektupları ve döviz üzerinden verilen diğer garantiler Bölüm 1.10.6 da açıklanmıştır.

1.10.6. Döviz Teminat Mektupları (Harici Garantiler)

1.10.6.1. Yurt Dışı Müteahhitlik Sektörüne Verilen Dövizli Teminat Mektupları

Bu mektuplar, müteahhitlerin yabancı ülkelerde çeşitli ihalelere katılmalarını ve bu ihaleleri kazandıkları takdirde işlerini yürütebilmelerini sağlamak için işveren makamlara hitaben düzenlenen ve döviz ödeme taahhüdü içeren garantilerdir.

(13) Ali Taşpolat, Banka Garantileri. İstanbul, 1989. S. 117.

Yurt içine verilen teminat mektuplarında olduğu gibi yabancı ülkelerde ihale açan makamlara hitaben verilen dövizli teminat mektupları da geçici, kesin ve avans olarak düzenlenirler.

Çoğu ülke mevzuatında yabancı bankaların doğrudan ihale makamına teminat mektubu vermelerini kısıtlayıcı hükümler bulunduğundan bankaların yabancı bir bankaya (ihaleyi açan makamın ülkesindeki bir banka) kontrgaranti vererek bu bankanın ihale makamına hitaben teminat mektubu vermesi sözkonusu olmaktadır.

1.10.6.2. Prefinansmanlara Verilen Garantiler

Bankalar bu tür garantilerde, ihracatın finansmanı için sağlanan dövizlerin ihracatçı yükümlülüğünü yerine getirmede faiziyle birlikte geri ödeneceğini taahhüt ederler. Uygulamada, yurt dışındaki bir bankaya kontrgaranti verilerek onun ithalatçıya hitaben teminat mektubu düzenlemesi sağlanır.

1.10.6.3. Kabul - aval Kredisi

Bankalar üzerlerine çekilen poliçeleri kabul edebilir ya da müşterileri üzerine çekilmiş poliçelere, onların kabulünden sonra, aval verebilirler.

Bu tür garantilerde, bankayı döviz üzerinden ödeme yükümlülüğüne sokan bir ilişki söz konusudur. İthalatçı poliçeleri vadesinde ödemezse banka taahhüdünü yerine getirerek ödemede bulunacaktır.

1.10.6.4. Teyit Kredisi

Bankaların açılan bir ihracat akreditifi ile ilgili olarak muhabirin talebi üzerine ihracatçıya uygun vesaikin ibrazı halinde kayıtsız şartsız, ödeneceğine ilişkin taahhütte bulunması, muhabir bankaya açılan bir teyit kredisidir.

1.10.6.5. Akreditif Taahhütleri

Bankalar bedelini kısmen veya tümü ile almadan akreditif açmakta, döviz satışı için muhabir bankanın nezdindeki hesaplarını borçlandırmasını beklemektedir. Akreditif işleminin tanımı ve akreditif açılırken döviz satışı yapılmadığı düşünüldüğünde ortaya bir "kredi" kavramı çıkmaktadır.

1.10.6.6. Dış Kredilerle İlgili Garantiler (Credit Facility Guarantee)

Dış krediler yurt içindeki bir firmanın ilgili mercilerin izni alınarak hariçteki bir firmadan temin ettiği orta vadeli kredilerdir. Firma bu krediyi ya kendi temasları sonucu doğrudan veya bankasının muhabirleri nezdindeki kredi limitleri ve bankasının geri ödeme garantisi çerçevesinde alır. Fizibilitesi yapılmış, projeye bağlanmış ve teşvik kapsamındaki bir iş için alınan dış kredinin sözleşmesinde kredinin hangi şartlarda geri ödeneceği bir itfa tablosuna bağlanır ve kredi alan firmanın bankasından bu tabloya göre ödemeleri yapacağına dair garanti istlenir.(14)

1.10.6.7. Alıkonulan Paranın Ödenme Garantisi (Retention Money Guarantee)

Bu tür garanti mektupları, projenin tamamlanıp alıcı tarafından kabulüne kadar, her ödemeden belli bir oranda kesinti yapılmasını öngören sözleşmelerle ilgili olarak verilir. Bu garanti müteahhidin yükümlülüğünü yerine getirmediği takdirde alıcının bu paraları geri alabilmesini sağlar.(15)

1.10.6.8. Gümrük Teminat Mektubu (Customs Guarantee)

İhrac edilen veya geçici kabul suretiyle gönderilen malların gümrük vergileri alınmaksızın ülkeye girişini sağlamak amacıyla verilirler.

1.10.6.9. Bail Bond

Yabancı karasularda alıkonan gemilerin veya çeşitli nedenlerle tutuklanan kişilerin bırakılmalarını sağlamak amacıyla verilen teminat mektuplarıdır.

1.10.7. Konsorsiyum Oluşturulması Yoluyla Teminat Mektubu Düzenlenmesi

Bir müşteri için birden çok bankanın krediye belli oranlarda iştirak ederek riski paylaşmaları anlamına gelir.

(14) Haluk Erdemol, "Bankalarda Dış Ticaret İşlemleri ve Uygulama", İstanbul, 1989, S.98.

(15) Vecdi Unay, "Bankalarda Dış Ticaretin Finanse Edilmesi Usulleri", S.214.

Konsorsiyum oluřturulmasına

- a) Yurt dışına verilecek Dövizli Teminat Mektuplarının tutarının çok fazla olması ve bir tek bankanın verebileceği kredi limitini açması,
 - b) Riski bir tek bankanın yüklenmek istememesi,
 - c) Verilecek teminat mektubunu, ihaleyi ačan, iři yaptıracak veya avansı ödeyecek olan muhatabın bulunduğu yer bankasının kabul etmemesi,
 - d) İşin uzun süreceğinin bilinmesi ve verilecek kredinin seyyaliyetinin olmaması ve kredi limitlerinin uzun süre bağlı kalması,
- gibi nedenler etken olur.

Konsorsiyumda taraflar :

a- Sekreter Banka : Yurt dışında harici garantiyi veren, muhabir bankayla direkt temasta olan, komisyonu ve tazmin halinde mektup tutarlarını pozisyonundan ödeyen ve konsorsiyuma katılan diğer bankalara paylaştıran, onlara mektupla ilgili gerekli bilgileri aktaran, yazışmaları yapan bankadır.

b- İştirakçi (Üye) Banka : Konsorsiyum protokolüne imza koyarak riskin belirli bir kısmın paylaştıklarını, garantiyi verecek olan bankaya taahhüt eden birden fazla bankadır. (16)

Söz konusu teminat mektubunu riske eden bankalar belirli oranlar dahilinde müştereken ipotek alabilirler.

1.10.8. Stand-by Akreditif Şeklindeki Garantiler :

Özellikle Amerika Birleşik Devletleri'nde kullanılan bir kredi türüdür.

Bu kredi türünde de diğer ülkelerde olduğu gibi bir taahhüt yerine getirilmediği takdirde zorunlu bir ödeme garantisi söz konusudur.

Alışlagelmiş "kontrgaranti" veya "garanti" mektuplarından farklı yönü, hükmünden yararlanacak olan gerçek veya tüzel kişilerin ismine (beneficiary) düzenlenmesi ve borçlu yükümlülüklerini yerine getirmedeği zaman devreye girmesidir. (17)

Bu tür mektuplar, Türkiye'de karşılığında bir teminat mektubu düzenlenmesini gerektirmemektedir.

Ülkemizdeki yasalara göre, yerine getirilmeyen bir taahhüt nedeniyle muhatabın tazmin istemi bu tür kredi mektuplarında sürüncemede kalabileceğinden, özel kuruluşlar dışındaki kuruluşlar genellikle bu tür mektuplara itibar etmemektedir.

Bu tür kredi mektuplarında ödeme şarta bağlanmıştır. Şartlar kesin olarak yerine getirilince ödeme yapılır. Halbuki ülkemizdeki uygulama, ödemenin ilk istemde ve kayıtsız şartsız yapılmasıdır.

(17) Ali Taşpolat, Banka Garantileri, İstanbul, 1989, S. 389.

II. BÖLÜM

TEMİNAT MEKTUPLARINDA RİSK VE RİSKİN AZALTILMASI İÇİN ALINAN GÜVENCELER

2.1. Teminat Mektuplarında Risk

Teminat mektupları dolayısıyla bankaların taşıdıkları riskleri, teminat mektuplarının türlerine göre ayrı ayrı ele almak gerekir.

Geçici teminat mektuplarında risk genellikle uzun sürmez. Çünkü ihaleyi takip eden 15 gün içinde mektup ya iade olunur veya kat'i teminat mektubu ile değiştirilir.

Bu mektuplarda başlıca risk, müteahhidin anlaşma yapmaya yanaşmaması veya kesin teminat verememesi gibi durumlar ile ihaleden sonra ortaya çıkan fiyat değişiklikleri nedeniyle, ihaleyi ifa etmek yerine teminatı yakmayı tercih etmesidir.

Kesin teminat mektuplarında risk, müteahhidin şahsi veya genel sebepler veya fevkalade haller çerçevesinde taahhüdünü anlaşma şartlarına uygun olarak yerine getirememesidir. Risk süre yönünden uzundur. İhalenin yapıldığı tarihten kesin kabul tarihine kadar devam eder. Bilhassa büyük inşaat taahhütlerinde bu sürenin senelerce sürdüğü görülmüştür.

Avans teminat mektupları, banka teminat mektuplarının en risklisidir. Bankanın müteahhide avans teminat mektubu vermesi hemen hemen nakit kredi vermesi niteliğindedir. Özellikle müteahhit tarafından alınan avans, o ihalenin ifası için harcanmayıp eski bir borcun tasfiyesine veya başka bir konu için kullanılırsa, teminat mektubunun tazmin edilmesi tehlikesi ortaya çıkar. (18).

Serbest konulu teminat mektupları düzenlenirken, muhatabın kişiliğinin lehdar ile muhatap arasındaki iş ilişkisinin araştırılması gerekir. Muhatabın, teminat mektubunu kendi finansman güçlüklerini gidermek amacıyla veya mektubun garanti ettiği konular dışında paraya çevirmek gibi yollara gitmesi mümkündür. Bazen, nakit ihtiyacı duyan kişilerin de teminat mektuplarını piyasadan alacakları nakit kredinin teminatı olarak kullanıldıkları görülmektedir. (19).

(18) Hikmet Küney, Banka Tekniği, Ankara, 1989, S.606

(19) İç Ticaretle İlgili Teminat Mektupları Ve Garantiler, T. İş Bankası Eğitim Yayınları, S.32

2.2. Alınan Güvenceler

Banka teminat mektubu düzenlemekle bir garanti akdi imzalamış, protesto keşidesinde, hüküm istihsaline ve borçlunun rızasını almaya gerek kalmaksızın "ilk yazılı talepte kayıtsız şartsız ödeme" taahhüdünde bulunmuştur.

Bankaların kefalet akdinde olduğu gibi lehdara karşı kanundan doğan rücu hakkı yoktur. Rücu hakkını bankaya kazandıran, lehdarın imzayarak verdiği kontrgarantidir.

Kontrgaranti, adı üzerinde bir karşı garantidir. Bununla kredi müşterisinin bankaya olan her türlü borcu teminat altına alınmış olmaktadır.

Lehine teminat mektubu kredisi tesis edilen müşteri, kullanacağı kredinin güvencesi olarak bir özel veya tüzel kişinin müteselsil kefaletini sağlayabileceği gibi, gayrimenkul ipotegi veya menkul rehni gibi teminatlar da verebilir. Öte yandan başka hiçbir ek güvence olmaksızın sadece müşterinin kredi değerliliği ve imzasına güvenerek de teminat mektubu verilebilir. (Tek imza teminat mektubu kredisi - Açık kredi şeklinde verilen teminat mektupları) Kefil sağlanması halinde ise çift imza teminat mektubu kredisi söz konusu olmaktadır. (Kefalet karşılığı verilen teminat mektupları) Burada tek ve çift imza terimleri ile kastedilen, kredinin dayanağını oluşturan kontrgaranti (Genel Kredi Sözleşmesi) deki imza sayısıdır.

İster açık kredi, ister kefalet karşılığı kullandırılan kredi kullandırılmadan önce veya kullandırıldıktan sonra herhangi bir aşamada ipotek veya menkul rehni alınması mümkündür.

Bankalar, yabancı banka kontragarantilerine dayanarak da teminat mektubu düzenleyebilmektedirler.

2.3. Riskin Azaltılması

2.3.1. Kredi Talebinin Değerlendirilmesi ve Kontrolü

Bir gayrinakdi kredi türü olan teminat mektubu kredisinin kullandırılması sırasında tüm kredi talepleri karşısında yapılan risk değerlendirilmeleri aynen yapılır.

Kredinin kullandırılmasında firma sahibinin ahlaki durumu, firmanın moralitesi yanında şu noktalar inceleme konusu yapılmalıdır :

- * Bilanço öz varlığına göre borç durumu nedir ?
- * Özvarlığı bir önceki yıla göre azalmış veya pasif açığı vermiş midir ?
- * İşletme sermayesi yeterli midir ?
- * Zarar ediyor mu ? Veya mali tahlil sonuçlarına göre cari, likidite oranları düşük veya zayıf mı ?
- * Bankalardan gücünün üzerinde kredi kullanıyor mu ?

Bu konular, firmaya kredinin kullandırılması süresince de gözden uzak tutulmamalı, titizlikle incelenmelidir.

Ayrıca firmanın kredilerini dolu veya donuk mu kullandığı, yeterli mevduat vasatısı ve yeterli randıman sağlayıp sağlamadığı, komisyonlu işlerinin azalıp azalmadığı kontrol edilmelidir. Firmanın yeni ipotekler vererek rakip kuruluşlardaki borcunu arttırdığının saptanması halinde, firma üzerinde dikkatle durulmalıdır.

2.3.1.1. Yurtdışı Müteahhitlik Sektörüne Verilen Teminat Mektupları İle İlgili Riskler Ve Kontrolü (20)

I. Mali ve Teknik Riskler

Müteahhitler genellikle işi alabilmek için işin maliyetini gerçek maliyetten düşük olarak saptarlar. İhale sabit bir bedelle üstlenilmişse, düşük maliyet hesaplamalarının kârlılık açısından tehlikesi büyüktür. Küçük yüzdeli maliyet artışları projedeki tüm kâr marjını silebileceği gibi zarara da neden olabilir.

Alınan işler, büyük ölçüde işverenden alınacak avans ve istihkak ödemeleri ile banka kredileri kullanılarak yürütüldüğünden, müteahhit firmaların net işletme sermayeleri ve özvarlıkları genellikle üstlendikleri işlerin mali boyutlarına göre oldukça düşüktür.

Bu nedenle, sağlanan fonların iyi değerlendirilmesi son derece önemlidir. Ayrıca, müteahhide yapılacak avans ve istihkak ödemelerinde gecikmeler görülmesi çok yaygın olduğundan, firmaların işlerin aksamasına meydan bırakmayacak bir mali bünyeye sahip olmaları gerekir.

Firmalar teknik kadrolarının yetenek ve tecrübesi, makina parklarının yeterliliği ve üstlenilen işlere benzer işlerde geçmişte gösterdikleri performans yönünden de ayrıca incelenmelidir. Bunun için aşağıdaki hususlara dikkat edilmelidir.

* İhaleyi kazanan ve bankadan kredi isteyen firma, kendisinden sonra ihalede ikinci olan firmadan yüzde kaç düşük teklifle ihaleyi kazanmıştır ? Bunun cevabı yüzde 15 civarında bir marjı gösteriyorsa, özellikle dikkatli olunmalı ve firmadan inandırıcı açıklamalar almaya çalışılmalıdır. Akla gelen iki olumsuz açıklamadan birincisi, hatalı olarak düşük maliyet hesaplanmış olması ikincisi ise, kötüye giden firmayı kurtarmak için maliyet ve kâr unsurları dikkate alınmadan ne olursa olsun ihaleyi kazanmak amacıyla çok düşük fiyat vermek ve işler yürütülürken yapılacak proje ve maliyet değişiklikleri ile kar etmeye ümit bağlanmış olmasıdır. Eğer böyle bir firma kredilendirilirse bankanın da istenmeyen sonuçlarla karşılaşması çok muhtemeldir.

* Firma geçici, kesin ve avans teminat mektuplarıyla birlikte, üstlendiği işi yürütmek için nakit kredi ihtiyacı duyacak mıdır ?

Bu araştırmada şu hususların incelenmesi yol gösterir.

- Net işletme sermayesi ile ihale bedelinin karşılaştırılması. 1/15'in üzerindeki oranlar firmanın mutlaka büyük kredilere ihtiyacı olacağına işaretidir. Böyle büyük kredilerin faiz yükünü proje kârlılığına etkisi önemli boyutlarda olabilir. Zarar eden müteahhidin işi tamamlayıp teminat mektuplarını iade etmesi ihtimali çok zayıftır.

- Firmanın bu kredileri elde etme şansı araştırılmalıdır. Eğer ihtiyaç duyulan nakit krediler sağlanamazsa verilen teminat mektuplarının tazmin edilme olasılığı artacaktır.

* İstihkak tahsilatlarının proje müddeti boyunca dağılım şekli ve sayısı ile istihkaklardan işverence yapılacak kesintilerin oranı araştırılmalıdır. Bu, firmanın nakit kredi ihtiyacını büyük ölçüde etkileyen bir husustur. Ayrıca firmanın ihtiyaç duyacağı inşaat malzemesinin ticari kredilerle sağlama

imkanları da bu açıdan önemlidir.

- * Firmanın makina parkının teknik olarak yeterli olup olmadığı, projenin makina parkına yatırım gerektirip gerektirmediği, eğer böyle bir yatırım gerekiyorsa bunun boyutları ve finansman şekli incelenmelidir.

Projenin teknik özelliklerinin firmanın bu konudaki imkanlarını aşp aşmadığı araştırılmalıdır. Bu konuda firmanın geçmişteki performansı değerlendirilmeli, yarım kalmış veya kesin kabulü yapılmamış işleri olup olmadığı incelenerek, nedenleri bulunmaya çalışılmalıdır.

- * İşveren makamın ülkesinin ödeme gücü değerlendirilmelidir. Özellikle ihale bedelinin mahalli para dışında bir döviz cinsi üzerinden ödeneceği hallerde, sözkonusu ülkenin döviz darboğazına düşmesi müteahhit firmaya ödeme yapılmaması veya gecikmeyle yapılması sonucunu doğurabilir. Bu durum net işletme sermayesinin yetersiz olduğu hallerde mutlaka işin gecikmesine, hiç tamamlanamamasına, çeşitli hukuki sorunların çıkmasına yol açarak teminat mektubunun tazmin edilmesi ile sonuçlanabilir. Öte yandan, söz konusu ülkenin bütçe olanaklarının ve yatırımlara ayrılan kaynakların daralması da aynı sonucu verebilir.

II. İdari Riskler

Sektörün özelliği nedeniyle firma sahiplerinin ve üst düzey yöneticiler ile teknik kadronun nitelikleri üstlenilen işlerin gerektirdiği idari ve teknik özellikler açısından ayrıca titiz bir incelemeye tabi tutulmalıdır. Firmanın üstlendiği işin boyutları ile uygun bir idari ve teknik örgütlenmeye sahip olup olmadığı veya bu kadroları kısa zamanda organize edip edemeyeceği araştırılmalıdır. Bu alanda sık görülen ve firmaları güç duruma düşüren bazı hususlar aşağıda belirtilmiştir. Bu hususlar üzerinde de durulmalıdır.

- * Birbirinden uzakta, değişik konularda çok sayıda işin üstlenilmesi firmanın finansman, teknik imkanlar ve idari kapasite yönlerinden zorlanmasına sebep olur. Yüklenilen bu işler bu yönüyle incelenip bu konuda idari bir hata yapıp yapılmadığı değerlendirilmelidir. Ayrıca, yüklenilen birden çok iş varsa, bunların bitim tarihlerinin dengeli bir dağılım göstermesi de firmanın idari yönden iyi bir stratejiye sahip olduğunun işaretidir. Aksi olduğu takdirde firmanın her yönden güç duruma düşeceği gözden uzak tutulmamalıdır.
- * Net işletme sermayesinin veya üstlenilen işten elde edilen avans ve/veya istihkakların başka alanlara kaydırılması, kısa vadede bu fonların projeye geri döndürüleceği düşüncesi ile de yapılsa, çoğu zaman kaydırıldıkları

alanlarda donarak firmanın zor duruma düşmesine neden olmaktadır.

- * Firmanın iyi bir muhasebe sistemine sahip olup olmadığı da önemli bir husustur. Aksi taktirde, büyük miktarlardaki maliyet aşımalarında firma yöneticileri çok geç haberdar olurlar.

2.3.2. Teminat Mektuplarının Düzenlenmesi Sırasında Gözönünde Bulundurulması

Gereken Noktalar

2.3.2.1. Genel Hususlar

* Vadeli olarak düzenlenmiş bir kontrgarantiye istinaden vadesiz teminat mektubu verilemez. Aksi halde, teminatsız bir risk ile karşı karşıya kalınması söz konusudur.

* Kontrgarantilerde her sayfanın altı ve ilaveler amir (lehdar) ve kefillere ticari ünvanları belirtilmek suretiyle imza ettirilir. Amir (Lehdar) veya kefillerin bankada tasdikli imzaları yoksa, kontrgarantiler noter tasdikinden geçirilir.

* Eğer kontrgarantiye kefil olarak bir ticaret şirketinin imzası alınacaksa, T.Ticaret Kanununun 137. madde hükmünün gözönünde bulundurulması gerekir. Sözü geçen maddeye göre, şirketlerin borç, alacak ilişkilerinin geçerli olabilmesi için, söz konusu borç ve alacakların şirket ana sözleşmesinde yazılı faaliyet alanlarına giren işlerden kaynaklanması gerekir.

2.3.2.2. Yabancı Banka Kontrgarantileri Ve Bunlara İstinaden Verilecek Teminat Mektuplarında Dikkat Edilmesi Gereken Noktalar

* Sadece belli bir meblağı içeren teminat mektubu talebi ile karşılaşıldığında bu tür bir kontrgaranti yeterli sayılmaz. Yabancı bankadan verilecek teminat mektubunun metnini bildirmesi veya " kayıtsız şartsız ilk yazılı talepte herhangi bir itirazda bulunmaksızın ödeme" şeklindeki taahhüt istenir.

* Bazı muhabir bankalar, Türkiye'deki bankalarca verilecek standart metinli teminat mektubu metinlerine özel ilaveler yapılmasını istemekte hatta bu taleplerin mektup muhataplarından da geldiği görülmektedir. Mektup metinlerine eklenmesi istenen hükümlerin, yabancı bankaların gönderecekleri kontrgarantilerde aynen Türkiye'deki bankaya karşı taahhüt edilmiş olmaları gerekmektedir.

* Yabancı para üzerinden düzenlenmiş kontrgaranti karşılığında Türk Lirası üzerinden düzenlenmiş teminat mektubu talebi halinde, muhabirden ileride oluşacak kur riskine karşı garanti istenir. Bu teyit alınmadan teminat mektubu verilemez. Teminat mektubu metninde sadece Türk Lirası miktarı belirtilir.

".....Döviz muadili.....TL." şeklinde bir ibareye yer verilmez.

* Kontrgaratiye dayalı olarak Türkiye'deki bankalarca düzenlenecek teminat mektupları ile yüklenilecek sorumlulukların hiçbir zaman kontrgaranti kapsamına giren ve muhabirlerce karşılanan sorumlulukları aşmaması zorunludur.

III. BÖLÜM

BANKA İŞLETMECİLİĞİ AÇISINDAN GARANTİLERİN YERİ VE ÖNEMİ

Bankalar verdikleri garantiler nedeniyle belli bir riski üstlenerek, nakit çıkışı olmaksızın firmalar lehine finansman olanağı yaratırlar ve yaptıkları bu hizmetler karşılığında firmalardan komisyon tahsil ederler.

Bilindiği gibi 3182 sayılı Bankalar Kanunu ile bankaların kullandıracakları nakdi ve gayrinakdi kredilere bir sınırlama getirilmiştir. Ancak bankalar gayrinakdi kredi kullandırdıklarında bu sınırlamalardan bazı indirimler söz konusu olmaktadır.

Bankalar müşteri lehine garanti vermekle kendi kredi limitlerinde bir genişleme sağlayarak daha fazla gayrinakdi kredi kullandırma imkanına kavuşmakta; ayrıca kredi limitlerini azaltmazken, müşteriye daha fazla finansman olanağı yaratmaktadırlar.

Bankalar verdikleri teminat mektubu ve diğer garantiler ile kendi saygınlığını ve güvenilirliğini müşterisinin kullanmasına izin vermekte, böylece işlemlerde hız ve güvenlik sağlanmış olmaktadır.

Müşterilere daha çeşitli hizmetler sunabilmek, bankaya müşteri kazandırılmasında olumlu etki yaratacak, onların diğer bankacılık hizmetleri de görülmek suretiyle faiz ve komisyon gelirleri artırılabacaktır.

3.1. Verilen Garantilere Bankalarca Uygulanan Komisyonlar

T. Bankalar Birliği'nce tespit edilen ve halen yürürlükte olan oranlara göre geçici teminat mektuplarında ilk bir ay için ‰ 5 oranında ve peşin olarak komisyon tahsil olunur. Asgari komisyon 10.000 TL'dir. Geçici mektuplar bir ay içinde iade edilmedikleri takdirde, ikinci ayın başlangıcında müteakip üç aylık devreler için ‰ 1 oranında komisyon uygulanır.

Kesin ve avans teminat mektuplarında her üç aylık devre için ‰ 1 oranında komisyon alınır. Asgari komisyon 100.000 TL'dir.

Yabancı banka kontrgarantisini ile verilen teminat mektuplarına ‰ 5 komisyon oranı uygulanır.

Bankalar yurt dışına verdikleri garanti mektupları için -harici garanti mektupları, prefinansman döviz garanti mektupları ve diğer garantiler dahil- mektup tutarı üzerinden ilk üç aylık dönem için ‰ 3, en az 100.000 TL. izleyen üçer aylık devreler ve kesirleri için ‰ 1 en az 100.000 TL. komisyon tahsil ederler. Verilen garantiler inşaat işleri ile ilgili teminat mektupları ise; teminat mektubu tutarı üzerinden ilk üç aylık devre için ‰ 2 en az 100.000 TL. izleyen üçer aylık devreler için ‰ 5 en az 100.000 TL komisyon uyguladılar.

Bankaların firmalar lehine yurt dışına verdikleri avallerde ilk üç aylık devre için % 3 en az 100.000 TL.; sonraki üç aylık devreler ve kesirleri için % 1 en az 100.000 TL komisyon alınır.

Bankalar müşterilerinden aldıkları yukarıda belirtilen komisyonlar dışında yurt dışındaki muhabirlerinden de komisyon alırlar.

Günün koşullarına göre zaman zaman değişen bu oranlar, geçici mektuplarda ayda ‰ 1 (asgari 30 ABD \$) kesin ve avans teminat mektuplarında, üç ay ve kesirleri için ‰ 2,5 (asgari 30 ABD \$) dır. Geçici teminat mektuplarında, mektup ilk ay içinde iade olunmazsa, izleyen her ay için ‰ 1 komisyon alınmaya devam edilir.

Teyit ilave edilen ihracat akreditiflerinde Muhabir bankadan alınan komisyon oranı ‰ 1,5 (asgari 20 ABD \$) kabul edilen ve aval verilen poliçelerde ise bu oran ‰ 2,5 (asgari 30 ABD \$)dır.

IV. BÖLÜM

BANKA GARANTİLERİ İLE İLGİLİ TÜRKİYE İNCELEMESİ

BANKALARIMIZCA VERİLMİŞ OLAN GAYRİ NAKDİ KREDİLER (MİLYON TL) *

(1988 - 1989)

	Kalkınma bankaları	Kamu bankaları	Özel bankalar	Yabancı bankalar	1988 Genel top.	1989 Genel top.
I. GARANTİ VE KEFALETLER						
A. Teminat Mektupları	215.563	3.362.670	10.623.458	979.827	15.181.518	22.437.518
B. Banka Kabulleri	8.590	338.231	1.278.549	92.381	1.717.751	2.371.765
C. Akreditifler	280.405	848.648	1.547.925	244.085	2.921.063	4.270.272
D. Garanti verilen Prefinansmanlar	0	38.662	141.643	30.150	210.455	251.756
E. Cirolar	248.783	1.713.352	516.127	21.916	2.500.268	2.977.262
G. Diğer Garantiler	0	0	21.125	0	21.125	10.489
H. Diğer Kefaletler	2.724	0	24	0	2.748	39.301
II. TAAHHÜTLER						
	543.280	1.106.806	737.186	77.872	2.465.144	3.654.660
VERİLEN TOPLAM GARANTİLER	504.558	4.588.211	13.612.700	1.346.443	20.051.912	29.341.800
GAYRİ NAKDİ KREDİLER TOPLAMI	1.299.435	7.408.369	14.866.037	1.446.231	25.020.072	36.013.023

* Kaynak: Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığı Banka ve Kambiyo Genel Müdürlüğü

TAZMİN OLUNAN GAYRİ NAKDİ KREDİLER (MİLYAR TL) *

	<u>1988</u>	<u>1989</u>
İdari takiptekiler (Net)**	22.4	5.6
Kanuni takiptekiler (Net)	115.6	121.3

** (Ayrılan karşılıklar brüt bakiyeden düşülmüştür.)

1989 yıl sonuna göre takipdeki alacaklar içinde gruplandırılan tazmin olunan gayrinakdi kredilerin banka türlerine göre dağılımı : (Milyar TL)

<u>Bankalar</u>	<u>İdari takip</u>	<u>Kanuni takip</u>
Kamu (Ticaret) bankaları	----	101.8
Özel (Ticaret) bankalar	5.1	15.7
Yabancı (Ticaret) bankalar	----	3.6
Kalkınma bankaları	0.5	0.3

BANKALARIMIZCA VERİLMİŞ OLAN NAKDİ KREDİLER (MİLYAR TL) *

	<u>1988</u>	<u>1989</u>
Kamu bankaları	13.249	22.197
Özel bankalar	9.816	19.401
Yabancı bankalar	833	1.392
Kalkınma bankaları	4.325	6.833
TÜRK BANKACILIK SİSTEMİ	28.223	49.823

* Kaynak: Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığı Banka ve Kambiyo Genel Müdürlüğü

1989 yılında Türkiye'de bankalarca verilen garantiler (teminat mektupları, banka ka-
bulleri, akreditifler, prefinansmanlara verilen garantiler ve diğer garantiler) bir önceki yıla
göre % 47 artarak 29.341.800 milyon TL.sına ulaşmıştır.

Verilen garantilerin kullandırılan toplam gayrınakdi krediler içindeki payı % 82
olup, bu oran, gayrınakdi kredilerin büyük bölümünü garantilerin oluşturduğunu göster-
mektedir.

Yine en fazla garanti veren bankaların özel bankalar olduğu görülmekte, bunu kamu
bankaları takip etmektedir.

1989 yılı sonuna göre, tazmin olunan gayrınakdi kredilerden takipteki alacaklara in-
tikal edenlerin en büyük bölümü kamu ticaret bankalarına aittir.

1989 yılı itibarı ile kullandırılan gayrınakdi kredilerin nakdi kredilere oranı % 73 tür,
Bu oran, Bankalarımızca nakdi krediye yakın miktarda gayrınakdi kredi kullandırıldığını
ifade etmektedir.

SONUÇ

1989 yılı rakamları, bankalarımızca verilen toplam garantilerin bir önceki yıla göre yarı yarıya arttığını göstermekte, kullandırılan gayrinakdi krediler nakdi kredilere yaklaşmaktadır. Bu, firmaların bankaların itibarlarını kullanarak verdikleri garantilere gün geçtikçe rağbet ettiklerini göstermektedir.

Bankalar herhangi bir nakit çıkışı olmaksızın firmalara finansman imkanı yaratırken belli bir riski de üstlenmektedir. Müşteri edimini yerine getirmediğinde banka garanti tutarını ödeyeceğinden; mali bünyesi güçlü, güvenilir firmalara yeterli teminat da alınarak kredi kullandırılmalı, kredi kullandırım süresince izlenmeli, gerekirse ek teminatlarla risk güven altına alınmalıdır.

Herhangi bir risk doğmadığında, bankalar verdikleri garantiler nedeniyle sıfır maliyetle komisyon elde etmektedirler. Bu nedenle, çok çeşitli konularda verilebilen teminat mektupları bankaların gelirini oldukça arttırmakta; ayrıca, müşterilere çeşitli hizmetler sunabilmek onların diğer bankacılık hizmetlerinden yararlandırılması imkanını da yaratmaktadır.

V. BÖLÜM

EKLER

GEÇİCİ TEMİNAT MEKTUBU

.....
.....

İdarenizce ihaleye çıkarılan

işine istekli sıfatıyla katılacak olan.....

.....'nın bu ihale ile ilgili kanun ve şartname hükümlerini yerine getirmek üzere vermek zorunda olduğu geçici teminat tutarı olan.....TL.

(.....) lirayı Bankamız garanti ettiğinden, ihalenin adı geçene yapıldığı usulüne uygun olarak bildirildiği ve kesin teminat vermesi ve sözleşme yapması istenildiği halde kesin teminat vermediği ve sözleşme yapmadığı ve ilgili kanun ile işe ait şartname hükümlerine uygun hareket etmediği takdirde, protesto çekmeye, hüküm ve adı geçenin iznini almaya gerek kalmaksızın ve adı geçen ile İdareniz arasında ortaya çıkacak herhangi bir uyuşmazlık ve bunun akibet ve kanuni sorumluları nazarı itibare alınmaksızın, yukarıda yazılı tutarı ilk yazılı talebiniz üzerine derhal ve gecikmeksizin İdarenizce veya emrinize nakden ve tamamen ve talep tarihinden ödeme tarihine kadar geçen günlere ait kanuni faiziyle birlikte ödeyeceğimizi Bankanın imza atmaya yetkili temsilcisi ve sorumlusu sıfatıyla ve Banka ad ve hesabına taahhüt ve beyan ederiz.

- Bu mektup tutarı da dahil olmak üzere
Şubemizce verilmiş ve halen geçerli olan
geçici, kesin ve avans teminat mektupları
toplamı :.....TL.

- Şubemiz limiti:.....TL.

- Genel Müdürlük ihtiyat fonundan
alınan limit:.....TL

- Şubemiz toplam limiti:.....TL

.....BANKASI
.....ŞUBESİ

KESİN TEMİNAT MEKTUBU

.....
.....

İdarenizce yapılan ihale sonucu.....
işini taahhüt eden müteahhit/müşteri.....
.....'nın bu ihale ile ilgili kanun ve şartname hükümlerine göre vermek zorunda olduğu kesin teminat tutarı olan
(.....) lırayı Bankamız garanti ettiğinden, adı geçen taahhüdünü ilgili kanun, sözleşme ve şartnaeme hükümlerine göre kısmen veya tamamen yerine getirmedğini tarafınızdan yazılı olarak Bankamıza bildirildiği takdirde, protesto çekmeye, hüküm ve adı geçeninin iznini almaya gerek kalmaksızın ve adı geçen ile İdareniz arasında ortaya çıkacak herhangi bir uyuşmazlık ve bunun akıbeti ve kanuni neticeleri nazarı itibare alınmaksızın, yukarıda yazılı tutarı ilk yazılı talebiniz üzerine nakden ve tamamen ve talep tarihinden ödeme tarihine kadar geçen günlere ait kanuni faiziyle birlikte ödeyeceğimizi Bankanın imza atmaya yetkili temsilcisi ve sorumlusu sıfatıyla Banka ad ve hesabına taahhüt ve beyan ederiz.

- Bu mektup tutarı da dahil olmak üzere
Şubemizce verilmiş ve halen geçerli olan
geçici kesin ve avans teminat mektupları
toplamı :TL.

- Şubemiz limiti :TL.

- Genel Müdürlük ihtiyat fonundan
alınan limit :TL.

- Şubemiz toplam
limiti :TL.

.....BANKASI
.....ŞUBESİ

AVANS TEMİNAT MEKTUBU

.....
.....

İdarenizce yapılan ihale sonucu
işini taahhüt eden müteahhit/müşteri.....
.....'nın bu ihale ile ilgili kanun ve şartname hükümlerine
göre vermek zorunda olduğu kesin teminat tutarı olanTL.
(.....) lirayı Bankamız garanti ettiğinden, bu avansın her ne sebep ve suretle
olursa olsun geri alınmasının gerekmesi halinde tarafınızdan Bankamıza yazılı olarak bildirildiği takdirde,
protesto çekmeye, hüküm ve adı geçenin iznini almaya gerek kalmaksızın ve adı geçen ile İdareniz arasında
ortaya çıkacak herhangi bir uyuşmazlık ve bunun akibet ve kanuni neticeleri nazarı itibare alınmaksızın yu-
kanda yazılı tutarı ilk yazılı talebiniz üzerine nakden ve tamamen ve talep tarihinden ödeme tarihine kadar
geçen günlere ait kanuni faiziyle birlikte ödeyeceğimizi Bankanın imza atmaya yetkili temsilcisi ve sorumlu-
su sıfatıyla Banka ad ve hesabına taahhüt ve beyan ederiz.

- Bu mektup tutarı da dahil olmak üzere
Şubemizce verilmiş ve halen geçerli olan
geçici, kesin ve avans teminat mektupları
toplamı :TL.

- Şubemiz limiti :TL.

- Genel Müdürlük ihtiyat fonundan
alınan limit :TL.

- Şubemiz toplam
limiti :TL.

.....BANKASI
.....ŞUBESİ

GÜMRÜK TEMİNAT MEKTUBU

..... GİRİŞ GÜMRÜK MÜDÜRLÜĞÜ

.....

.....
firması tarafından.....giriş gümrüğünde.....tarihin-
de..... sayı ile tescil ettirilen beyanname kapsamı eşya-
nın.....süre içerisinde Gümrük Kanunu ve Yönetmeliğinde yazılı ko-
şullara uygun olarak çıkarılmadığının Gümrük İdaresi'nce bildirilmesi halinde, bu eşya için gümrük vergisi
ile sair vergi ve resimler, fon ve hazine hissesi olarak tahakkuk ettirilen azami.....
.....Türk Lirasını Gümrük İdaresi'nin her zaman yapabileceği istek
üzerine derhal ve herhangi bir itiraza ve hüküm istihsaline mahal bırakmaksızın teminat mektubunun ban-
kaca verildiği tarih ile paraya çevrildiği tarih arasında geçecek günlere ait kanuni faiz ve gecikme zamları ile
birlikte ödenmesine müşterek borçlu ve müteselsil kefil sıfatıyla bankamızın müteahhit ve zamin bulundu-
ğunu bankanın imza koymaya yetkili sorumlu temsilcisi ve vekili sıfatıyla ve banka nam ve hesabına taah-
hüt ve beyan eyleriz.

Makbuz karşılığı nisbi

damga vergisi.....TL.

tarafımızdan ödenecektir.

.....BANKASI

.....ŞUBESİ

MUHABİR BANKAYA GEÇİCİ TEMİNAT MEKTUBU
DÜZENLENMESİ İÇİN GÖNDERİLEN KONTRGARANTİ ÖRNEĞİ
(BID BOND - TENDER BOND)

from :
to :

please issue under our full responsibility a bid bond in your standard form as per particulars given below :

- 1) beneficiary :
- 2) amount :
- 3) for account of :
- 4) covering : their obligation under offer no.....
of.....for.....
- 5) bid invitation : under contract no.....
- 6) tender closing date :
- 7) expiry date of the bid bond :
- 8) commitment : your indemnity must be made payable on first demand of the beneficiary, without any objection whatsoever, against your receiving from beneficiary a written confirmation that.....des pite their success in the tender, have failed to enter into a binding contract and to provide the per formance bond in due time.
- 9) expiry date of our counter-guarantee : our counter-guarentee will remain valid until.....and expires in full and automatically if no written claim under our counter-guarantee reaches us at our office inturkey, on or before that date.

in consideration of your issuing your abovementioned guarantee,we,.....
....., irrevocably and unconditionally undertake to pay to you or your order an amount not exceeding the sum of(.....), with interest calculated at libor rate for the days elapsed from the date of your payment to the beneficiary to the date of our actual disbursement, waiving all rights of objection and defense, upon your first written or tested telex demand notifying our bank that your bank has paid to the beneficiary the amount of the guarentee under its written demand presented to your bank within the validity period of your guarentee and stating thatdespite their success in the tender, have failed to enter into a binding contract and to provide the performance bond in due time.
our counter-guarantee has been issued in accordance with the exchange regulations actually in force in turkey.

regards

.....bankası
.....branch

**MUHABİR BANKAYA KESİN TEMİNAT MEKTUBU
DÜZENLENMESİ İÇİN GÖNDERİLEN KONTRGARANTİ ÖRNEĞİ
(PERFORMANCE BOND)**

from :

to :

please issue under our full responsibility a performance bond in your standard form as per particulars given below :

1) beneficiary

.....

2) amount

.....

3) for account of

.....

4) covering : the full enforcement of the clauses of the contract to be signed and exchanged between
.....and the beneficiary concerning.....

5) commitment : your indemnity must be payable on first demand of the beneficiary, without any objection
whatsoever, against your receiving from the beneficiary a written conformation that
.....has failed to comply with the conditions of the above mentioned contract.

6) expiry date of your performance bond:

7) expiry date of our counter - guarantee : our counter - guarantee will remain valid until
.....and expires in full and automatically if no written claim under our counter-guarantee reaches us at
our office in..... turkey, on or before that date.

in consideration of your issuing your above mentioned guarantee
we,..... irrevocably and unconditionally undertake to pay to
you or your order an amount not exceeding the sum of
.....(.....) with interest calculated at libor rate for the days
elapsed from the date of your payment to the beneficiary to the date of our actual disburse-
ment, waiving all rights of objection and defense, upon your first written or tested telex de-
mand informing our bank that your bank has paid to the beneficiary the amount of the gua-
rantee under its written demand presented to your bank within the validity period of your
guarantee and stating thathas failed to comply with the conditions of the abo-
ve mentioned contract.

our counter-guarantee has been issued in accordance with the exchange regulations actually
in force in turkey.

regards

.....bankası

.....branch .

MUHABİR BANKAYA AVANS TEMİNAT MEKTUBU
DÜZENLENMESİ İÇİN GÖNDERİLEN KONTRGARANTİ ÖRNEĞİ
(ADVANCE PAYMENT BOND)

from :

to :

please issue under our full responsibility an advance payment guarantee in your standard form as per particulars given below :

1) beneficiary :

2) amount :

3) for account of :

4) covering : the reimbursement of the advance payment in case of non performance of the contract signed and exchanged between.....and the beneficiary in relation with

5) commitment : your indemnity must be payable on first demand of the beneficiary, without any objection whatsoever, against your receiving from the beneficiary a written conformation that the advance payment amounting to has been made to and thathas failed to comply with the conditions of the above mentioned contract.

6) expiry date of your guarantee :

7) expiry date of our counter-guarantee : our counter-guarantee will remain valid untiland expires in full and automatically if no written claim under our counter-guarantee reaches us at our office inturkey, on or before that date.

in consideration of your issuing your above mentioned guarantee we, irrevocably and unconditionally undertake to pay to you or your order an amount not exceeding the sum of(.....) with interest calculated at libor rate for the days elapsed from the date of your payment waiving all rights of objection and defense, upon your first written or tested telex demand informing our bank that your bank has paid to the beneficiary the amount of the guarantee under its written demand presented to your bank within the validity period of your guarantee and stating that the advance payment amounting to.....has been made toand that has failed to comply with the conditions of the above mentioned contract.

our counter-guarantee has been issued in accordance with the exchange regulations actually in force in turkey.

regards

.....bankası

.....branch

**DIŞ KREDİNİN GÜVENCESİ OLARAK
BANKALARCA VERİLEN GARANTİ MEKTUBU ÖRNEĞİ
(CREDIT FACILITY GUARANTEE)**

We have been informed that you are prepared to grand to.....
....., hereinafter called the BORROWER, credit facilities which are to be secured by a bank guarantee.

In consideration of the aforesaid, we,
....., hereby irrevocably undertake to pay to any amount up to the maximum of
.....

(say :)

(Plus interest rates), upon receipt of your first demand in writing wherein you declare simultaneously that the BORROWER failed, to the extend of the amount you are claiming from us, to repay to you in conformity with the conditions agreed upon, the credit (plus interest and/or charges) granted him/her against this guarantee.

Our liability under this guarantee will expire on , at the latest, by which date any claim under it must be received by us. This guarantee is to be returned to us as soon as it is no longer required, or its validity has expired - whichever is earlier.

PREFİNANSMAN GARANTİ MEKTUBU ÖRNEĞİ

Attn:

In consideration of your granting
(hereinafter called "debtor")(amount).....for a
..... period from the value date of receipt of funds into our account no.....with
.....for purpose of providing pre-export finance to the debtor for their
exportations of.....

We,, hereby irrevocably and unconditionally guarantee the following terms and conditions :

1) We shall repay to yourselves at maturity date the amount of plus interest calculated at the libor ruling at the value date of receipt of funds of by us as advised by yourselves.

The maturity date of the loan shall be days from the value date of receipt of funds into our above mentioned account. Interest from value date until date of repayment by us shall be paid at maturity in arrears.

2) All payments to be made by ourselves shall be made free and clear of any taxes, imports, duties or withholdings of any nature whatsoever.

We agree to reimburse you in due course according to your instructions as advised to us and to confirm to you our payment instructions two days prior to maturity date by tested telex.

3) This loan will be for the purpose of providing pre-export finance to the debtor and we confirm that the requirements of any nature to conclude this transaction have been met at our end.

4) This guarantee shall be governed by and construed according to the Turkish Law and the place of jurisdiction will be Istanbul, domicile of the guarantor.

This guarantee shall enter into force on the value date of receipt of funds into our account and expire upon payment by us thereafter becoming null and void whether returned to us for cancellation or not.

Please confirm to us the rate and the amount due at maturity date and also the administrative details by tested message.

Regards

.....Bankası

.....Branch

YARARLANILAN KAYNAKLAR

Bankacılar için Kredi Bilgisi, Teminat Mektupları, Pamukbank T.A.Ş. Eğitim Bölümü, Eğitim Yayınları, No : 5 1988

Dış Ticaretle İlgili Banka Teminat Mektupları ve Garantiler, T. İş Bankası A.Ş. Eğitim Müdürlüğü, Eğitim Yayınları No : 47 1988

ERDEMOL Haluk, Bankalarda Dış Ticaret İşlemleri ve Uygulama, İstanbul 1989

Guarantees, Euromoney Publications

İÇİER Volkan, Teminat Mektupları ve Kontrgarantiler

İç Ticaretle İlgili Teminat Mektupları ve Garantiler, T. İş Bankası Eğitim Müdürlüğü, Eğitim Yayınları No : 46 1986

KÜNEY Hikmet, Banka Tekniği, İstanbul 1989

OY Osman, Bankacılık Uygulamasında Teminat ve Kefalet Mektupları

Prof. Dr. REİSOĞLU Seza, Teminat Mektupları ve Kontrgarantiler, İstanbul 1983

Prof. Dr. REİSOĞLU Seza, Özellikle Dış Ticaretle İlgili Olarak Banka Teminat Mektupları - Kontrgarantiler ve Ortaya Çıkan Sorunlar, Ankara 1980

SEVAL Belkıs, Kredilendirme Süreci ve Kredi Yönetimi, İstanbul 1990

Teminat Mektupları, İktisat Bankası, Eğitim Bölümü, Eğitim Yayınları, 1987

Teminat Mektupları, T. Garanti Bankası A.Ş. Eğitim Müdürlüğü, Eğitim Yayınları No : 3, 1988

TAŞPOLAT Ali, Döviz Teminat Mektupları, İstanbul 1985

TAŞPOLAT Ali, Banka Garantileri, İstanbul 1989

ÜNAY Vecdi, Bankalarca Dış Ticaretin Finanse Edilmesi Usulleri, İstanbul 1989

